



Τα προβλήματα έχουν λύσεις όταν υπάρχει πολιτική θέληση

Description

Μιχάλης Περισιάνης*

Τα τελευταία δύο χρόνια έχουν αποδείξει πως τα γνωστά κλισέ που λέγονται για την κυπριακή οικονομία, είναι πράγματι ορθά. Η οικονομία μας είναι, ανθεκτική, έχει υψηλή προσαρμοστικότητα και διαθέτει υψηλές αντοχές σε σοκ, ενδογενή και εξωτερικά. Είναι επίσης δικαιολογημένη η εκτίμηση πως, ενώ οι διεθνείς αναταραχές, ακόμα και στη γειτονιά μας, αποτελούν σημαντικό κίνδυνο για την οικονομία, την ίδια ώρα βρίσκουμε τρόπους να εξασφαλίσουμε μακροοικονομικό όφελος από τις εξελίξεις.

Η διαχείριση των δημοσίων οικονομικών παραμένει σε συνετή τροχιά, ενώ τα κρατικά έσοδα συνεχίζουν να αυξάνονται- σε βαθμό μάλιστα που αψηφούν τους αναλυτές, περιλαμβανομένου και του Δημοσιονομικού Συμβουλίου Κύπρου, οι οποίοι δεν έχουν ακόμα καταφέρει να φτάσουν σε μία, καθολική και ολοκληρωμένη εξήγηση για την βαθύτερη πηγή των εν λόγω αυξήσεων.

Ο συνδυασμός ανθεκτικής και εύκολα προσαρμόσιμης οικονομίας αφενός, και αφετέρου μιας συνετής και προσεκτικής διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών, έχουν καταστήσει τις αναβαθμίσεις αναπόφευκτες. Η προοδευτική στάση της οικονομίας, η οποία παίρνει ρίσκα και προτιμά τα «ανοίγματα», με την αντίθετα συντηρητική στάση στα δημόσια οικονομικά, αποτελούν ισχυρό συνδυασμό για ανάπτυξη και σταθερότητα.

Την ίδια ώρα όμως, η εκτίμηση για την πορεία της οικονομίας μας δεν μπορεί να περιοριστεί στις εκ του μακρόθεν εκτιμήσεις. Πέρα από τις εξωτερικές πιέσεις, στις

τιμές των πρώτων υλών, στον πιθανό περιορισμό του εμπορίου, σε μια γενικευμένη ευρωπαϊκή αναιμία και στη συνολική ζήτηση, υφίστανται και επιπλέον λόγοι ανησυχίας.

Τα δύο σημαντικά επεισόδια των τελευταίων ετών - η Πανδημία και η Ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, μαζί με το πληθωριστικό επεισόδιο που προκάλεσαν - πυροδότησαν μια οικονομική κρίση η οποία, λόγω ακριβώς της προσαρμοστικότητας της κυπριακής οικονομίας, δεν αναγνωρίστηκε ως «κρίση». Και, όπως όλες οι κρίσεις, έχει αφήσει κατάλοιπα.

Πρώτο, έχει φυσιολογικά ενισχύσει τις ανισότητες στην κοινωνία, όχι μόνο ανάμεσα στους πολίτες, αλλά και ανάμεσα στις επιχειρήσεις, με τις μικρομεσαίες να χάνουν δυναμική, την οποία αναπληρώνουν με την δική τους ενίσχυση οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις της οικονομίας μας.

Δεύτερο, έχει ενισχύσει την απόσταση μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Αφενός η απόσταση είναι μισθολογική, αφετέρου είναι και τεχνολογική, με τον ιδιωτικό τομέα να κάνει άλματα έναντι μιας ανησυχητικής στασιμότητας στην κρατική μηχανή. Η απόσταση αυτή προκαλεί ένταση καθώς η κρατική μηχανή όλο και περισσότερο αδυνατεί να παρακολουθήσει την τεχνολογική αναβάθμιση της κοινωνίας και της οικονομίας.

Τρίτο, μια σειρά από διαρθρωτικά προβλήματα, τα οποία δεν είναι επείγοντα αλλά είναι σοβαρά, έχουν αφηθεί να σοβούν χωρίς ανταπόκριση και σιγά-σιγά αρχίζουν να ωριμάζουν. Η καθυστέρηση και η «απουσία φιλοδοξίας», κατά την Κομισιόν, για την ανταπόκριση της Κύπρου στις κλιματικές προκλήσεις, μεταφράζεται σε μεγάλο κόστους αναβάθμιση των υποδομών τα επόμενα χρόνια. Τα αναλογιστικά ελλείμματα στα ταμεία προνοίας έχουν αφηθεί να μεγαλώνουν και πλέον έχουν αρχίσει οι αφυπηρητήσεις, απομακρύνοντας έτσι το χαλί κάτω από το οποίο ήταν κρυμμένες. Η εξάρτηση της κεντρικής κυβέρνησης από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη χρηματοδότησή της, έχει ενθαρρύνει αναποτελεσματικές δομές δαπανών. Και, γενικότερα, η αναποτελεσματικότητα της κρατικής μηχανής θεωρήθηκε για χρόνια δεδομένη και αναπόφευκτη, με αποτέλεσμα σήμερα να έχει φτάσει σε δυσβάστακτα επίπεδα, όπως φαίνεται, για παράδειγμα, μέσα από τις κατά συρροή αποτυχίες μεγάλων έργων.

Τα προβλήματα έχουν λύσεις, οι οποίες, όμως απαιτούν πολιτική διάθεση και πολιτική τόλμη. Η ψηφιακή πολιτική του κράτους δεν μπορεί να παραμένει περιορισμένη στα σημεία που είναι ορατά στον πολίτη και η ίδια η κρατική μηχανή θα πρέπει να αποτελέσει κατεπείγον στόχο ψηφιοποίησης. Τα έργα υποδομών θα πρέπει να τύχουν ριζικής αναθεώρησης, απευθυνόμενα στις ανάγκες και υποχρεώσεις μας έναντι του κλιματικού κινδύνου. Οι κοινωνικές δαπάνες, των οποίων η αποτελεσματικότητα υποχώρησε

εντυπωσιακά τα τελευταία δύο χρόνια, θα πρέπει να ξανασχεδιαστούν, και μονάδα μέτρησης της επιτυχίας της κοινωνικής πολιτικής δεν μπορεί πλέον να είναι «πόσα έδωσε το κράτος», αλλά το κοινωνικό αποτύπωμα των δαπανών. Στα άλλα προβλήματα υπάρχουν επίσης σοβαρές και ολοκληρωμένες προτάσεις.

Στο παρόν στάδιο τα κοινωνικής φύσης προβλήματα της οικονομίας, είναι επείγοντα. Για τα άλλα, όμως, έχουμε ακόμα χρόνο και, αν αρχίσουμε την αντιμετώπιση άμεσα, οι λύσεις δεν είναι ανάγκη να είναι κοινωνικά και οικονομικά οδυνηρές. Αντίθετα, όμως, να καθυστερήσουμε, θα έχουμε μπροστά μας δύσκολες αποφάσεις -πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά.

**Ο Μιχάλης Περισιάνης είναι Πρόεδρος του Δημοσιονομικού Συμβουλίου Κύπρου. Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την εφημερίδα Ο Φιλελεύθερος.*